

ENDLA TEGOVA - 90

(26. XI 1922 – 16. III 1987)

(prosaist)

Endla Tegova (aastani 1957 Vainula) sündis Saaremaal Mustjala vallas Abula külas saeveskitöölise tütreana, õppis 6 aastat Pidula Algkoolis, seejärel Lääne-Saare Kodumajandus-Täienduskoolis Pidula osakonnas. Edasi jätkusid õpingud Mustjala 7-klassilises koolis ning Kuressaare Tööstustehnikumis. Eesti keele ja kirjanduse õpetaja kutse omandas Endla Tegova kaugõppe teel, õppides aastail 1951 -1955 Tallinna Pedagoogilises Instituudis.

Juba õppimise ajal töötas õpetajana Mustjala 7.-klassilises koolis, seejärel tulid tööaastad Taritu 7.- klassilises koolis ning kõige kauem (1959 – 1977) pidas ta õpetajaametit Kingissepa Maakutsekoolis nr. 26.

2007. aasta 13. novembri „Meie Maas“ meenutab Anne Grišina: *„Kui kõrgekasvuline kaunis naisõpetaja ilmus klassiuksele, saatsid paarkümmend noort silmapaari teda kahtlemata imetluse ja huviga. Kui selline kohtumine annab aga hiljem põhjust öelda nagu ühest suust: ilus naine, väga-väga hea õpetaja, tõeline daam – siis on kommentaarid liigsed Lahke, heatujuline, abivalmis, vaimukas ja sõnaosav, pedagoogina võimekas, korrektne ja nõudlik – sellisena täitis ta kollektiivis oma missiooni ja jättis koolielus paljule oma püleri. Tema oli selle maja KULTUUR. Õpetas tundides noortele meestele elu tundma, hästi riietuma ja väärikalt käituma. Paljudele oli see esimene tõeline kokkupuude intelligentse elulaadiga. Tolleaegne õpilaskontingent oli sageli probleemne, oli vaja tõelist inimese tundmist, taktitunnet ja järjekindlust, et õppetöös tulemusi saavutada.“*

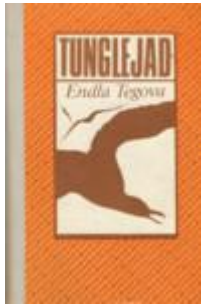
1957. a. abiellus Endla Lembit Tegovaga. Pereelu teda ei seganud, endiselt kirjutas, lavastas näidendeid ja mängis neis ise ka kaasa.

Lembit Tegova . /Meie Maa, 13. november, 2007/: *„Tema kirjutamine oli üldiselt stiihiline. Nõnda, kuidas vaim peale tuli. Alati kandis ta kirjutusvahendeid kaasas. Aga kui juhtus, et tänaval tuli vaim peale ja kirjutusvahendeid polnud, läks ta sisse mõnda majja või korterisse ja palus pastakat ning paberit. Kirjutamiseks kasutas ta kõige rohkem puhkemomente. Näiteks suvel, kui sain töölt lahti, sõitsime mere äärde. Endlale meeldis väga mere ääres kividel istuda. Siis ta seal ka kirjutas. Oma suured romaanid kirjutas ta ju ka puhkusereisidel. Me käisime lõunas – Krimmis, Kaukaasias, Karpaatides. Seal ta kirjutas päevad läbi.“*

Värsikatsetusi alustas Endla Tegova algkoolis ning hiljem ilmusid tema luuletused juba ka perioodikas ja koguteostes. 70-ndail aastail kirjutas ta oma kõige tuntuma värss-fõljetoni „Poolik saarlane“. Taidluskollektiivide ja agitbrigadidega tegeldes hakkas Endla Tegova nende repertuaari eest hoolitsema – kirjutas luuletusi, estraadistseene ja lühinäidendeid, osales kirjandus- ja estraadipalade võistlustel. Osa tema töid avaldati „Repertuaarilehes“ ja „Kultuur ja Elus“, lühiproosaga jõudis „Loomingusse“, paar juttu ilmus ka kohalikus ajalehes „Kommunismiehitaja“. Mahukamat proosat hakkas Endla Tegova looma aasta enne pensionile minekut, kasutades teoste ainena ka tähelepanekuid koolist.

Looming

Romaan "**Tunglejad**" käsitleb 1950. aastate kooli- ja külaelu ühes Põhja-Saaremaa rannakülas. Armastusteema põimub palvevendade ja -õdede ning usuhullutajate

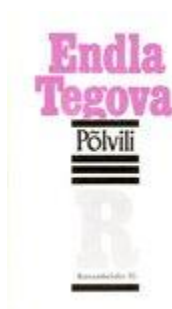
probleemiga. Teos on psühholoogilise koega, andes laiahaardelise pildi tolle maanurga elust ja inimestest, eriti maakooliõpetajaist, kes on keskseteks tegelasteks.

„Mäletan – tema esikromaan „Tunglejad“ köitis mind sedavõrd, et lugesin selle läbi ühe ööga. Selle romaani ilmumise puhul korraldasime kohtumisõhtu kirjanikuga ja see kujunes väga meeleolukaks ning meeldejäävaks. Huvitav süžee, köitvad, ilmekad karakterid, erakordselt väljendusrikas keel, see iseloomustab tema romaane üldse.“ /Anne Grišina, Meie Maa, 13. november, 2007/

„**Humalaaias**“ (ilm. 1982) on romaan kutsekooli elust, pedagoogika teoreetilistest ja praktilistest probleemidest.

„**Põlvili**“ (1986, II preemia 1985. a. romaanivõistlusel) lähtub jällegi Põhja-Saaremaa rannakülast. Isikuroomaani keskseks kujuks on kutseline lektor Ärm Annup, kes vaatab tagasi oma eluteele. Kasvanud kodanlikus Eestis, satub Annup varakult kodanlik-natsionalistlike vaadete mõju alla ning jääb pärast murrangulisi sündmusi olude tõugata.

„**Laulatatud**“ (ilm. 1986) otsib tühjenenud küla taaselustamise võimalusi. Romaan viib lugeja väiksesse hüljatud rannakülla, kus elab veel ainult kaks vanainimest. Nende hool kogu küla korrashoidmisel kannab vilja: kunagiste külaelanike järeltulijad pöörduvad maale tagasi.

Autori käest on küsitud, et miks ta tegelaste saatused on nii keerukad? Ja ta on vastanud: *„Miks kirjutada siledatest saatustest, kui neid tegelikult ei ole. Iga inimene on keerukas ise ja täpselt samuti ka ta elu. Mõelda tegelased välja, lasta neil armuda, panna nad paari ja lõpetada pulmadega – selleks ei maksa kirjanikul oma vaimu väsitama hakatagi ...“*

Endla Tegova oli väga mitmekülgne inimene, joonistas, laulis, deklameeris, näitles, õmbles ja kirjutas.

Ta suri Kuressaares 1987. aastal ja on maetud Kudjape kalmistule.